

ЗАНИМАЉИВЕ ЧИЊЕНИЦЕ О ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ

ОДЛИКОВАНИ ГОЛУБ И ЧЕЛИЧНИ ШЛЕМОВИ

Сто година касније интересовање за догађаје и битке које су обележили Велики рат не јењава, а томе колики је његов утицај на свет какав данас познајемо тема је која окупља истраживаче свих меридијана. принуђени да у ходу проналазе одговоре на изазове које је крвави сукоб таквих размера наметнуо, савременици Великог рата пионери су у многим областима без којих, век касније, не можемо ни да замислимо свакодневицу.

Први светски рат у историјским уџбеницима називан је различитим именима, попут „Рат који ће окончати све ратове“, „Рат нација“ и „Велики рат“. Реч је о шестом најсмртоноснијем оружаном конфликту у светској историји, који је започео 28. јуна 1914, а званично је завршен четири године касније, 11. новембра 1918. године.

Процењује се да се више од 65 милиона људи из 30 земаља борило у Првом светском рату, а скоро 10 милиона изгубило живот. Највише жртава било је међу силама Антанте, више од шест милиона, а међу онима који су се борили на страни сила Осовине настрадало је око четири милиона људи. Од укупног броја оних који су дали животе у том рату, две трећине настрадало је у борби, за разлику од претходних ратова где су болести узимале највећи данак.

Русија је током Првог светског рата мобилисала приближно 12 милиона војника, формирајући на тај начин најбројнију војску. Нажалост, само трећина војника од тог броја дочекала је крај рата, а остали су убијени, рањени или нестали у акцији. Сједињене Америчке Државе укључиле су се у Први светски рат током последње године његовог трајања, а укупни трошкови ангажовања САД износили су више од 30 милијарди америчких долара.

Четири царства нестала су после Првог светског рата – Отоманско, Аустроугарско, Немачко и Руско, а крај рата био је почетак независности за Финску, Естонију, Летонију, Литванију, Пољску.

УСНУЛЕ МИНЕ

Током Првог светског рата испаљено је више од милијарду и по граната, а век касније многе од њих и даље изазивају деструктивне последице. Тимови који се баве деактивирањем заосталих пројектила у Белгији детектују у просеку око 150 тона неексплодираних убојитих средстава годишње током акције познате као „Гвоздена жетва“. Упркос тим напорима, више од 260 цивила и 20 припадника тих тимова настрадали су од заосталих граната из Првог светског рата од 1919. године.

Тенк – брод који земљом пливи

Као војно средство, тенк је развијен у у редовима војске. Тај процес је од почетка имао ознаку „строго поверљиво“, а тајило се до те мере да чак ни радници фабрике која их је производила нису знали о чему је реч, а објашњено им је да раде на изради мобилних резервоара за воду (water tanks) за потребе пустињског рата. Тенкови су првобитно називани landships (бродови који пливе земљом), али је у намери да се збуни непријатељ, коришћен кодни назив „тенк“.

Током Првог светског рата британски тенкови у почетку су разврставани као „мушки“ и „женски“. Први су имали

МОМЧИЛО ГАВРИЋ НАЈМЛАБИ ВОЈНИК

Осмогодишњи Момчило Гаврић је најмлађи војник у Првом светском рату који је учествовао у борби. Храбри дечак придружио се 6. артиљеријској дивизији српске војске, након што су му аустроугарски војници убили оца, мајку, баку, његове три сестре и четири брата. Сажаливши се на дечака који је остао сам, српски војници примили су га у своје редове. Био је учесник Солунског фронта, где је и рањен. После Церске битке, 1914. године, с осам година стекао је чин каплара, а војвода Живојин Мишић га је на Кајмакчалану, 1916. године, у десетој години унапредио у чин поднаредника. Демобилисан је у 12. години као најмлађи подофицир на свету.

топове, док су „женски“ били опремљени митраљезима. „Мали Вили“ био је први прототип тенка у Првом светском рату. Конструисан је 1915. године и с трочланом посадом могао је да развије брзину од око четири километра на час.

Док су тенкови полако, али сигурно, освајали бојишта на земљи, Први светски рат обележиле су битке на небу, које су исписале прве странице у историји ратног ваздухопловства бројних земаља. Најуспешнији борац Првог светског рата био је немачки пилот Манфред Албрехт Фрајхер фон

Рихтхофен (1892–1918), познатији под надимком Црвени барон. Оборно је 80 авиона, више него било који други пилот у том сукобу, а трагично је настрадао након што је оборен у близини Амјена. Француски пуковник Рене Фок (1894–1953) био је најуспешнији пилот на страни савезника, коме се приписује обарање 75 непријатељских авиона.

НАТОПЉЕНЕ ЧАРАПЕ ПРЕТЕЧА ЗАШТИТНЕ МАСКЕ

Више од 30 различитих отровних гасова коришћено је у Првом светском рату. Током четири ратне године немачке снаге употребиле су више од 68.000 тона гаса, а Британци и Французи око 51.000 тона, што је проузроковало смрт више од милион војника на обе стране, који су умирали у великим мукама. Нажалост, ефикасна гас-маска није постојала на почетку рата, а једина заштита коју су користили војници против гасних напада била је тканина, често стара чарапа, натопљена сопственим урином.

Тек у последњој години рата конструисане су ефикасне гас-маске с филтером и респираторима, али због нехуманих последица употребе гаса, многе земље убрзо су потписале споразуме о забрани употребе хемијског оружја у рату.

Такође, на почетку рата многе војске слале су своје борце на прве линије фронта у униформи која је подразумевала капе

